

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת במדבר
אייר תשפ"ו

ביהמדרש

הנה הפשטתם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשייתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה!

(מסן המשגיח הגולה רבי יוחם ליבוביץ'
זצוק"ל סמוד)

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 627

מתורת רבותינו

ודגלו עלי אהבה

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר. שאו את ראש כל עדת בני ישראל (במדבר א, א-ב). פידש רש"י כי מתוך חיבתך לפניו מונה אותם כל שעה.

עד מאוד ומשום כך חשיבות יתירה נודעת לכל פרט, באיזה חודש נמנו ובאיזה יום ומה היה מניינם המדויק, ולפיכך טרחה התורה ופירטה את הכל לפרטי פרטים. ממשיך מרן המשגיח רבי חיים זאב ומאיר בנועם מוסריו כי מכאן עלינו ללמוד ולהבין את עומק העניין, כיצד נוכל לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" באופן הראוי ועד היכן מגעת חביבותו של כל יהודי?

הקשה מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל מדוע ציווה הקדוש ברוך הוא למנות את ישראל ומה צורך יש במפקד זה? והלא הכל גלוי וידוע לפניו יתברך, וכפי שמצינו להלן במניין הלוויים ששם לא נצרך משה רבנו למניין אנושי רגיל אלא היה ניגש עד פתח האוהל ובת קול יצאת מתוכו ומכריזה על מספר היונקים שבכל אוהל ואוהל.

ועוד יש לתמוה לשם מה פורט המספר המדויק של בני ישראל - "ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים" (פסוק מה)? וכי לא היה די בציון מספר כללי של שש מאות אלף, ומהי החשיבות המיוחדת בידיעת המספר המדויק עד ליחידות?

וביאר כי כנסת ישראל מתפארת ואומרת "ודגלו עלי אהבה" (שיר השירים ב, ד), שנמנו וחזרו ונמנו. כל זאת בא להורות על חביבותם העצומה של ישראל לפני המקום. כאשר כל יחיד ויחיד נספר הוא נקבע בתורה לדורות כחלק בלתי נפרד מכלל ישראל. המניין חביב לפניו יתברך

מדוע נמנו הלויים בהפרדה מוחלטת מכלל ישראל

והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם. אך את מטה לוי לא תפקד... בתוך בני ישראל (א. מז-מט)

הנמנין מבין עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהוה אלו בכלל, הרי שהנהגת הקב"ה שכשנגזרת גזירה על הכלל הרי היא חלה על כל מי שנמנה בתוך הכלל ואף יחידים שלא ראויים לגזירה זו נכללים בה, ככתוב "צדקת הצדיק לא תצילנו ביום זעם", לכן נצטוו משה למנות את הלויים בנפרד ואף בצורה נפרדת לגמרי, וגם הוא הדגיש זאת כדי שיוברר בבירור שהם לא חטאו ולכן אינם נמנים בכלל אלא בנפרד וממילא לא יענשו עמהם.

התורה מדגישה שוב ושוב שהלויים נמנו במנין בפני עצמם. גם בהמשך כותבת התורה (ב. לג) "הלויים לא התפקדו בתוך בני ישראל כאשר צוה ד' את משה". יש להבין לשם מה חוזרת על כך התורה כמה וכמה פעמים, כאשר כבר נצטוו למנות אותם בפני עצמם. בפרט שהיה זה סוג מנין אחר, שהרי הלויים נמנו מבין חודש ומעלה ואילו בני ישראל נמנו מבין עשרים שנה ומעלה?

אלא, ביאר מרן רה"י שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שהתורה מדגישה זאת שוב ושוב, שכן ברש"י מבואר (שם) "צפה הקב"ה שעתידיה לעמוד גזירה על כל

איך יזכה האדם שהקב"ה יאמר עליו "הוא שלי"

אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בני ישראל (א. מט).

(שמות לב. ז) "שחת עמך" ואומרים חז"ל (במדבר רבה פמ"ב יח) "עמך ולא עמי"? אלא שבחטא היו אשמים רק הערב רב וכלל ישראל ענשו רק משום שלא מיחו ביד החוטאים. הרי שכל התביעה הייתה שלא מיחו. שאם לא מיחו יש בזה הוכחה שהדבר רפוי מעט בהכרתם האמיתית. מלבד זאת הלא החטא עצמו, גם הוא היה רק פגימה קלה, כי היה ניסיון גדול מאד, כמו שמביא רש"י (שמות לב. א) "כשעלה משה להר אמר להם לסוף ארבעים יום אני בא, נמצא יום ארבעים בשבעה עשר בתמוז. בא השטן וערבב את העולם וראה דמות חושך ואפילה

"כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו. דבר אחר צפה הקב"ה שעתידיה לעמוד גזירה על כל הנמנין מבין עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, אמר אל יהוה אלו בכלל לפי שהם שלי שלא טעו בעגל" (רש"י) חז"ל מגלים לנו שהלויים ניצלו מהעונש הנורא שנענשו עם ישראל: "במדבר הזה יפלו פגריכם", זאת משום שמדרגתם ומעלתם מרוממת מכל ישראל וכלשון חז"ל "לפי שהם שלי" משום שלא חטאו בעגל.

הגה"צ משגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה מתבונן, הנה הפסוק מגדיר את הפגם שפגמו ישראל בחטא העגל

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:53	20:10
בני ברק	19:11	20:13
ציריך	20:00	21:55
וינה	20:12	21:42
אנטוורפן	20:08	22:32
פריז	20:57	22:26
לונדון	20:32	21:46

דבר הישיבה

הזמן אינו הפקר: 'שיעור בהתמדה של יום שישי'

מרן ראש הישיבה, הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, שלח פעם לקרוא להגאון רבי יצחק זלזניק זצ"ל בהיותו אברך צעיר, וביקש ממנו להגיע לביתו דווקא ביום שישי אחר הצהריים.

כשהגיע, שוחח עמו ראש הישיבה אודות הצעת שידוך מסוימת.

בסיום דבריו, פנה אליו רבי אליעזר יהודה ואמר: "ודאי אתה תמה מדוע הטרחתי אותך לבוא אליי ביום שישי אחר הצהריים. אענה לך: רציתי ללמדך שאין מקום לתירוצים. גם כשיש בית עם ילדים, זה אינו פוטר את האדם מלמצוא זמן ללימוד תורה, אפילו בערב שבת.

מובן מאליו שצריך לעזור בבית כראוי, אך כאשר מתרגלים לכך שהזמן אינו הפקר - מצליחים. היכולת שלי לשבת וללמוד היום ברציפות, נובעת מכך שגם כשהייתי צעיר ומוקף בטרדות, הקפדתי על לימודי" (לתתן עליון)

מתורת רבותינו

מבהיל הרעיון, במה נהיה אדם מלגיונו של מלך, איך יגיע למצב שהקב"ה יאמר עליו "הוא שלי", זהו רק אם האדם מתעלה ומתאמץ קצת יותר ולא נותן לציור לקרר אותו, כמו שכתוב בפסוק "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף" (שיר השירים ח. ט), הקב"ה רוצה מכל יהודי שיהיה במצב של חומה בצורה, כך שלא יזוז מאמונתו אף לשעה קלה ושום הרהור קל לא יפגע בו בכל מצב שהוא.

אור יחזקאל (ח"ו עמ' קל"ו)

שנתפסו למחשבה זו כבר לא הייתה אמתתם חזקה ובוררה כל כך שיבואו למחות בחוטי הערב רב, ורק שבת לוי עמדו היטב בניסיון, שאפילו מחשבה קלה לא עלתה בדעתם, זה היה כל ההבדל בין שבת לוי לבין אמונת כלל ישראל ומשום הבדל קטן זה כבר הייתה מדרגתם של שבת לוי שונה לחלוטין ומרוממת ממדרגת כלל ישראל עד שהקב"ה מעיד עליהם "הם שלי" ולא נענשו בתוך כלל ישראל ונמנו בנפרד לפי שהם "לגיונו של מלך".

וערבוביא, לומר ודאי מת משה. לךך בא ערבוביא לעולם", ועוד שם ברש"י "כמין דמות משה הראה להם השטן שנושאים אותו באויר רקיע השמים".

היה המשגיח זצ"ל מעורה: יבדוק כל אחד את עצמו, לו היה שם, יודע היטב שמשה רבינו אמר שישוּב ביום זה והנה הוא רואה חושך וערבוביא בעולם, דמות של משה מוטלת בארון, האם לא יתגבב בקרבו הרהור ומחשבה ולו קלה, אולי באמת משה מת. ובאמת, הרהור קל זה, הוא כל חטא ישראל בעגל, שמכיון

ביאור נפלא בגדר 'כאילו יולדו'

ואלה תולדת אהרן ומשה וגו' (ג, א).

יחד עם זאת כאשר הכלי - התלמיד, עומד על דעתו וכבר נושא את עצמו, הוא מתנתק ממנו, כמו האומן שמתנתק מהכלי שיצר.

מאידך, יש מלמד שהוא כאב מולידו. הוא לעולם לא יתנתק מתלמידו, תמיד ידאג לו וישים את עינו עליו, וגם כשלאורה התלמיד כבר אינו זקוק לו, הוא לא ינתק את קשריו עמו, יתפלל לשגשוגו וישמח בהצלחתו.

משולחן רבי אליהו ברוך (יעו"ש עוד באריכות)

עומד על ההבדל בין שני הביטויים, 'כאילו עשאו' ו'כאילו ילדו'. עשייה היא יצירה של דבר, כאומן שיוצר כלי. כשהוא מסיים לייצר את הכלי, הוא כבר אינו קשור לכלי, מכאן ואילך הכלי יעשה את דרכו לשמש את מי שיקנה אותו.

לעומת זאת, 'לידה' - אב המוליד את בנו, הקשר ביניהם הוא קשר דם טבעי, שלעולם לא יתנתק. לנצח נצחים הם יהיו קשורים ומחוברים, ולעולם ידאג האב לשלום בנו.

הוא אומה, שני סוגי מלמדים נאמרו כאן. האחד, מלמד שהוא כאומן, הוא אמנם יוצר ממנו 'כלי מפואר', אך

ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. (רש"י)

מאמרי חז"ל רבים נאמרו אודות מי שמלמד את בן חבירו תורה. האחד, מאמרו של רבי שמואל בר נחמני (סנהדרין ט), 'המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו', והוא נלמד מפרשתנו. ומאמר נוסף של ריש לקיש (סנהדרין צט) 'המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו', שנאמה: 'ואת הנפש אשר עשו בחרן'.

הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל ר"מ הישיבה,

מכתבי רבותינו

"ידידי חביבי! ביחוד מוטל עלינו - אשר בזכות אבותינו זכינו ליכנס בעבודה אחראית כזאת - ללמוד הפרשות האלו בעיון רב ולמעשה, ומרובה מדה טובה, עלינו להתבונן עד כמה הוא שכר מצוה, אשר זכו כל השבט הקדוש אף לבל יתערב זר עמהם".

רב עליו, להתחזק באימוץ רב, ולעבוד עבודתינו בחיזוק, ואל ח"ו בעצלותם ורפיון ידים.

ידידי בקשני לכתוב לו איזה דברים המתחדשים בבית מדרשינו, מה אומר לו, צר לי מאוד מאוד כי לא זכיתי לדבר דבריני לפני קהל עם יודעים ומבינים, ומידי דברי צר לי כי ח"ו אינו שומע אותם. וידידינו... היה פה כשבויעים והיה לו תועלת רב ב"ה, ובאמת ידע ידידי כי שמחתי עמו שמחה רבה ב"ה, ואף שלא היה אצלינו כל העת, ובכל זה עוד הוא חי ומרגיש, ובימים המועטים אשר היה פה נתהפך לרוח אחרת, ובטלו ממנו הרבה מחשבות אשר חשב להעתיד שלו, וכדאי היה לפני, כל יגיעי ועמלי רק בשבילי, כי תקוות גדולות נשקפות ממנו. ומה שמבקש ידידי להעלות הדברים אליו על הכתב, הלא ידוע לו מכבר כי קשה לי זאת מאוד, ותמיד אני מתאונן מאוד על כי דבריני אינם נכתבים, וחבל על דאבדין, ואני אין ביכלתי לזאת, וביחוד מפני טרדות הרבות אשר עלי, לכן ימחול נא ידידי על זאת.

מדוע לא הודיעני מכל הנשמע אתו, מי המה הלומדים בישיבתו בזמן הזה, ישנים וחדשים, ואיך הולך עבודתו בזמן הזה, אם הוא שבע רצון מעצמו תחילה, וגם מהרבים, הלא ידוע ידידי כי שוה לפני, מקומי ומקום כבודו, וחפץ אני בהצלחתו תמיד.

אקצר במקום שיש להאריך ידידו עוז...

הוא זיהר מאוד במלאכתו, כי ח"ו בשגיאה קלה תוכל להחריב העולם כולו, וכ"ש וכ"כ מלאכתנו אנו, כי לא אף עבודת החיצון היא, אם כי עבודת פנים שבפנים, נוגע בפנימיות האדם, וכולו קודש היא. ואיך לא תוטל עלינו אימה ופחד בלימודינו סדרי הפרשות של במדבר נשא, אשר כל הכלל ישראל אבדו זכותם להתעסק בעבודת הקודש, עד אשר כל הזר הקרב ימות, ועד לעולמי עד, רק בשביל דבר קטן שלא מיחו בערב רב במעשה העגל, ועל זה אמרו במדרש (במ"ר א, י), עיני בנאמני ארץ, הם שבת לוי, ולא לכל הכלל ישראל, כי לא היו נאמנים בעבודתם, ולכן לא מסר להם השי"ת עבודת הקודש, כי לא נאמנה את א' רוחם, ומי יסור מלאכה ועבודה לאיש לא נאמן, ובשביל זה אבדו זכותם לעולמי עד. מבהיל הדבר למתבונן, מהו הפסד עבירה, ועד כמה מוטל האחריות והחוב לעובדי מלאכת ה', להיות נאמנים במלאכתם, לעמוד במסירת נפש על משמרתם משמרת הקודש באימה וביראה, ועל זה נאמר (דברים לג, ט), האומר לאביו ולאמו לא ראיתי וגו' ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך וגו', וזהו רק עובדי עבודתם באמונה שלימה, ונאמנים היו במלאכתם, והפקירו אף היותר קרוב להם כמו אב, ובנים, רק כי היו עובדים באמונה ועמדו במשמרתם (אויף זייער פאסטען) באמונה.

ידידי חביבי! ביחוד מוטל עלינו - אשר בזכות אבותינו זכינו ליכנס בעבודה אחראית כזאת - ללמוד הפרשות האלו בעיון רב ולמעשה, ומרובה מדה טובה, עלינו להתבונן עד כמה הוא שכר מצוה, אשר זכו כל השבט הקדוש אף לבל יתערב זר עמהם, וזאת יוכל ליתן חיזוק

במכתב יסודי ומטלטל, הפונה לאחד ממשגיחי הישיבות (הובא בספרו "דעת חכמה ומוסר" ח"ג, מכתב ר"פ), חושף מרן המשגיח, הגה"צ רבי ירוחם ליבוֹבִיץ' זצוק"ל, את כובד האחריות ותחושת ה"אימה ופחד" המלווים את העוסקים בחינוך ובהדרת נפשות - "עבודת פנים שבפנים" שכולה קודש.

כדי להמחיש את גודל התביעה מ"עובדי מלאכת ה'", שואב המשגיח יסודות מפרשיות 'במדבר' ונשא: הוא מצביע על אובדן זכות הכהונה של כלל ישראל בעוון חטא העגל, אל מול זכיתם הנצחית של שבת לוי - "נאמני ארץ" - שמסרו את נפשם על משמרת הקודש בנאמנות מוחלטת וללא פניות.

לצד התוכן הרעיוני, האיגרת מעניקה הצצה נדירה לקשר האישי שבין נושאי משמרת התורה. המשגיח מדרבן את חברו בעבודתו, משתף בגילוי לב בהצלחת תלמידיו, ומצר על כך שדברי תורתו אינם מועילים על הכתב.

להלן המכתב המלא, ככתבו וכלשונו:

עיני בנאמני ארץ

שלום רב...

אין לי במה להצטדק לפני ידידי על אשר לא באתי כל העת עמו בכתובים, וגם כבוד ידידי מתעצל בזה, ובאמת לא נכון אנחנו עושים, ובלו ספק כי מעשה יצר הוא, למרות כי עלינו להתאגד באגודה אחת, ולהתחזק במלאכת שמים אשר נכנסנו בה, וכאשר יתבונן האדם בזה הלא תסמר שערות בשרו, וידוע תשובת ר"י לר"מ (עירובין ג א), כאשר נתדע לו כי לבלר הוא, אמר לו

הגאון רבי עקיבא קיסטר זצ"ל

ר"מ בישיבת יד אהרן
גלב"ע ג' סיון שנת תשע"ז | תשע שנים להסתלקותו

היה מלופף בייסורים, מטיפול בביה"ח החיש פעמיו אל הישיבה, ומן הישיבה לטיפול נוסף וחוזר חלילה. אם היה עליו לשהות בביה"ח ביום, הרי שמסר את השיעור בלילה. אפי' בשנה האחרונה לימי חלדו, עת כבר לא הותר חוליו מתום בגופו המיוסר, לא הפסיד ר' עקיבא את מסירת השיעורים, עד שהגוף כבר לא עמד לו, ימים בודדים טרם הילקחו לגנזי מרומים.

להידבק בחכמים

כשנפטר מו"ר מרן הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל, המשיך ר' עקיבא לדבוק באדירי התורה. מכל אחד מהם ינק את תמצית היניקה, שאב מלא חופניים והספיג את כל חושיו בעושר תורתם. בהמשך לימודיו בישיבת מיר דבק במורו ורבו מרן ראש הישיבה הגאון רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל. לימים היו אומרים, כי את הלמדנות המופלגת – זאת שאינה נותנת מנוס ומפלט לאף תיבה (כביכול זוטרה) של "ראשון" מבלי לנתחה ולבארה תכלית הליכון והביאור – את הלמדנות הזו, כך היו אומרים, הביא ר' עקיבא מבית מדרשו של רבי נחום זצוק"ל.

ר' עקיבא לא הסתפק בגדולי התורה אשר הרביצו תורה בבתי המדרש בהם קנה את תורתו, כי אם הרבה להתקרב ולדבר בלימוד עם כל אדם גדול שנקרה בסביבתו. כך נשא ונתן בד"ת עם מרן הגר"ש ז' אוערבאך ועם הגר"י גוסטמן זצוק"ל, כמו גם עם הגר"ש אוערבאך זצ"ל, הגר"מ ברניקר זצ"ל ועוד, כולם תושבי סביבת מגוריו בשכונת רחביה-שערי חסד.

הרבצת תורה בישיבת יד אהרן

מישיבה רבתא דמיה, עבר ר' עקיבא ללמוד בכולל אברכים מופלגים בראשותו של הגר"ב זולטי זצוק"ל, רבה של ירושלים. היכולל, שמצא מנוחה בביתו של הר"ר אהרן חיות ז"ל בשכונת רחביה, היה לביתו של ר' עקיבא. הוא דבק גם בדברי תורתו הערבים של הגר"ב זולטי זצ"ל, בעל "משנת יעב"ץ", ומני אז נמנה הגר"ב על ידו בין מוריו ורבותיו.

הגר"ב זולטי היה מוסר שיעורים תמידין כסדרן בהיכל הכולל, ומסכתות מן הש"ס נלמדו בו מריש <

עיון ולימוד בנושאים שונים שעלו על הפרק בבית המשפט של הערכאות, ברצותו לכוון את פסיקותיו כך שיעלו בקנה אחד עם ההלכה. בעניינים רגישים נוהג היה להתייעץ עם גדולי התורה: עם רבינו הגדול החזו"א אשר קירבו, עם מרן ה'קהלות יעקב' והגר"י אברמסקי, וכמו"כ עם גדולי הדיינים הגר"ש"ב ורנר והגר"א גולדשמידט זצ"ל. בניו כותבים על התבטלותו המרשימה אפי' בפני ת"ח שהיו צעירים ממנו בשנים רבות.

בין קורות ביתם של האב הנערץ והאם החורגת המסורה, גדל ר' עקיבא ויגמל. ראשית חינוכו הייתה בת"ת "רבי עקיבא" בעיר בני ברק, ומשם המשיך לחמש שנות לימוד נוספות ב'הישוב החדש' בת"א, בהן קיבל תורה מרבניה. ויהי ר' עקיבא לאיש, ובהיותו כבר בן ח"י שנים עלה והתעלה לעסוק בתורה על טהרת הקודש עת נכנס בשעריה של ישיבת פוניבז', שם עשה חיל בתורה הקדושה עד לזמן נישואיו.

בין כותלי ישיבת מיר

קרוב לשנתו השלושים היה כאשר הקים את ביתו בשעט"מ עם זוגתו הרבנית הצדקנית תחי', בת הר"ר ביינוש ומרת פרומט לוינ' ע"ה, הלא הם בעלי החסד הנודעים מהעיר ארוזה שבשוויץ.

ר' עקיבא בנה את ביתו בעיה"ק ירושלים, ופנה ללמוד בישיבת מיה שם הוא דבק במרנא שה"ת הגר"ח שמואלביץ, ואף למד בחברותא עם בנו. לימים תיאר את מחזה ההוד לו נחשף בהיות רבו הגר"ח שוכב על ערש דווי, עת בא ר' עקיבא לבקר; והנה הגר"ח נר אלוקים טרם יכבה, הכרתו מעורפלת לגמרי וחושיו מטושטשים, אך הוא לא חדל מלנוע בחוסר מנוחה, שפתיו לא פוסקות מלרוחש דברי תורה: "ה'תוספות' בנזיר אומרים כך", "הרשב"א בכתובות אומר כך", "הבבלי", "הירושלמי", "הרמב"ם", קושיא כאן, "מרפסין איגרא" שם, ולפתע חיוך חלוש וכמעט צעקה: "התירוץ הוא" – דער תירוץ איז אזוי... [וראה במסגרת באריכות].

איי איי איי, כתב הרמב"ם: "ועד יום מותו חייב אדם ללמוד תורה, שנאמר 'ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך'", עד יום מותו, אפילו על ערש דווי. לימים קיים כן אף ר' עקיבא עצמו בנפשו, שעה שעמל בתורתו מתוך צער וחוליים רעים עד זיבולא בתרייתא. הוא לא ויתר על מסירת השיעור בישיבה בשום אופן; גם כאשר גופו

הגר' עקיבא קיסטר זצ"ל נולד בל' בניסן שנת תש"ד לאביו הר"ר יצחק ז"ל ולאימו מרת גיטל ע"ה, ונקרא ע"ש סבו, אבי אימו, הר"ר עקיבא שווימר ז"ל.

בהיותו פגוט רך בשנים, כבן שנתיים ימים, נלקחה אימו לבית עולמה והיא בשנת ה'ל"ז לימי חלדה. ר' עקיבא נותר עם אחיו ואחותו הגדולים בחיק אביהם. לימים, נשא אביו לזו"ש את מרת שרה סימה ע"ה, בת הר"ר יעקב ניסן מה יפית ז"ל, נצר ממשפחות הרבנים המיוחסות שבלטביה, ויהי להם לאם מסורה.

ברבות השנים, כאשר הוציא ר' עקיבא לאור את הספר "יקר תפארת" ובו מחידושי תורתו אשר העלה לדפוס לע"נ אביו, העמיד בפתח הספר זכרון עולם לשתי האימהות גם יחד. את אימו הביולוגית, אותה לא זכה להכיר, הוא מכנה "אמנו הורתנו", ואת אימו החורגת הוא מכנה "אמנו מורתנו", כשהוא מוסיף בשבחה והולך: "שגידלה אותנו במסירות מופלאה בחן בחסד וברחמים". ואכן, אם ישנם המונים מגדולי התורה והיראה אשר ערש ילדותם הייתה בצל היתמות, ומתוך השכול והכאב צמחו ועשו פרי הילולים, הרי שאת הגר' עקיבא ניתן למנות ביניהם.

אביו, ר' יצחק, היה אישיות יוצאת דופן – יהודי ירא אלוקים הדבוק בחכמים, אשר שימש בחיי היום-יום בתפקיד שופט בבית המשפט העליון (בג"צ). כמדומה שעד היום מונים אותו כשופט העליון היחיד שהיה יהודי חרדי באורח חייו האישי. מקובל לומר (אף שיש המפקפקים בכך) שטרם קיבל עליו את התפקיד, נועץ בדעתו של פאר הדור מרנא החזון אי"ש נ"ע, אשר הורה לו להיתר חרף השאלה ההלכתית כבדת המשקל, בהכירו את הנפש הפועלת, את תומתה ואת סגולותיה.

משפחת קיסטר התגוררה בשכונת זכרון מאיר שבעיה"ק בני ברק. פרשת ידידותו האמיצה של אבי המשפחה, השופט ר' יצחק, עם ישיבת פוניבז' וגדוליה הייתה לשם דבך; הוא השתתף ועמד בראש בכל מאורע חגיגי של הישיבה, ומקום מושבו היה קבוע ואיתן ב'כותל המזרח' של היכלה. אהוב היה נעים ונחמד על כל ראשיה. קירבה יתירה נודעה לו ממרן הרב הגאב"ד דפוניבז' זצוק"ל. הוא היה לאיש סודו של הרב, מידידיו הנאמנים ביותר וממקורבי נפשו, ואף היה האיש שערך את צוואתו.

ר' יצחק היה ת"ח אשר הרבה לעסוק בתורה בכל שעותיו הפנויות. הוא הקדיש זמנים קבועים של

עובדות והנהגות

שסיפר הגר"ע קיסטר

על מו"ר מרן רה"י הגר"ח שמואלביץ זצ"ל

שמרן הרב שך זצ"ל בא לבקרו ודיבר איתו על מה שהח"ח בסוף ימיו היה זקן מופלג מאוד, ובכל אופן לא נס ליחו עם כל הפקחות וכו'. כאשר ר' נחום היה מוסר שיעור, כל מהותו היתה מוסרת את השיעור, והיה נראה שאפילו אצבעות רגליו מסרו את השיעור...

פעם אחת היה מרן ר' חיים זצוק"ל חולה ולא יכול היה למסור את השיחה, וחתנו ר' נחום זצ"ל מסר את השיחה במקומו, והוא גם היה חולה ומסר את השיחה בכסא גלגלים, ובין הדברים הוא זעק שמבקשים להבין ולהשכיל, 'להשכיל' זהו לומדות...

בזמנו מסר הגר"ח שיחה שלמה על כבוד, כמה שזה בזוי [וכמדומה לי ששיחה זו לא נדפסה]. הוא תיאר כיצד הוא נוסע לחתונה, וכל הדרך הוא מהרהר שהנה הוא יבוא לשם והשמש יכריז 'מירער ראש

ישיבה הגאון ר' חיים שמואלביץ מכובד בסידור חופה וקידושין ותיאר איך הוא יצעד לאיטו לכיוון החופה... כך הוא זלזל בכבוד, להראות שאין בו ממש. ועוד הוא סיפר שכאשר הוא הגיע למיר ר' ירוחם מסר 'וועד' על כבוד התורה של ר' חיים, והיה פשוט וברור לו ולכולם שכוונתו להגר"ח מברסק, אבל מידי פעם הוא הרהר אפשר דבכל אופן כוונתו אלי... והוא בא להעביר לנו בזה מסר שרדיפת הכבוד שייכת אצל כולם.

והוא סיים את השיחה שהוא ראה פעם מחלונו משאית האוספת אשפה וצורת האסיפה היתה ע"י שאחד עמד עם מגפיים גבוהות בתוך ערימת הזבל במשאית, ושניים היו זורקים לו את הפח מלמטה, והוא היה מרוקן ומחזיר להם, ואחד מהפועלים למטה צעק לפועל למעלה, אתה מרגיש בגובה? אם אני רוצה אני גם יכול לעמוד שם במקומך... נמצא שגם עמוק בתוך הזבל אפשר עדיין לחפש כבוד.

השבוע חל היארצייט של מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שמעתי מהגר"י גוסטמאן זצ"ל שהיה לומד חברותא עם הגר"ח בגרודנא. שלמדו ביחד כמעט את כל ירושלמי זרעים, זמן הלימוד שלהם היה משתים עשרה בלילה עד חמש בבוקר, ובדרך הלך חזרו על הלימוד של אתמול, ובדרך חזרו על הלימוד שלמדם באותו יום [לגבי התפילות בישיבה היו מסתדרים עם המשגיח ע"י שבאו לתפילה פעם בשבוע...].

ממש כולו היה תורה, כמה ימים לפני שהוא נפטר הלכתי לבקרו בבית החולים והייתי עימו כל הלילה, והוא שכב שם במיטת ברזל כמעט גוסס, והיה קופץ מצד לצד וזורק משפטים וחצאי משפטים בלימוד, ורשמתי את דבריו בשעת מעשה, וזה הראה איך שכל כולו היה חפצא של תורה ויר"ש. מספרים שכאשר היה במצב זה בירכו מאן זהו שהראש ישיבה יהיה בריא, אז הוא ענה לו 'תביא ראייה'...

אני זוכר כשהלכנו ללוויה של הגר"ח, הגעתי בעת שחתנו מרה"י הגר"נ פרצוביץ זצ"ל הספיד, והוא אמר ר' חיים היה 'מחדש' שע"י עמל ויגיעה אפשר להשיג [אע"פ שהוא היה בעל כשרון עצום מ"מ הוא זכה להכל בגלל עמילותו בתורה]. אמנם כלפי חוץ לא היתה ניכרת העמילות והיגיעה העצומה שלו, מכיון שהיה מאוד נינוח ופיינער [משא"כ אצל הגר"נ גם כלפי חוץ ראו את היגיעה, ולפני שיעור כללי ראו עליו שהוא מאוד נלהב ומרוכז כהכנה למסירת השיעור].

וזכרתי שכאשר למדתי עם החברותא שלי ר' אלחנן פרבשטיין שליט"א התעוררה לנו קושיא, והוא הציע שנשאל זאת את ר' חיים, נגשנו אליו, והוא ישב נינוח בכסא, וביקש שנביא לו מהר"ט אלגזי, פתח דפדף והצביע, כאן הקושיא!

הגר"נ פרצוביץ זצוק"ל היה כל מהותו תורה, בסוף ימיו היה גופו ככלי שבור ממש, ובכל אופן לא נס ליחו בלימוד עם כל הלומדת, עד הסוף ממש, וזה היה כך מחמת שזו היתה כל מהותו. [אני זוכר

עד גמירא. בימי שישי היו אף האברכים, מופלגי התורה, מוסרים בתורנות את שיעוריהם על הסוגיות הנלמדות. על אברכים אלו נמנה גם חתנו הגדול של הגר"ב זולטי, יבלדלחט"א הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א. בהמשך דרכם נקרא החתן לשמש בקודש כר"מ, ולאחמ"כ כראש ישיבה, בישיבת איתרי-חדרה. וכאשר גמר הגר"ב זולטי אומר להקים את ישיבתו על אדניו האיתנים של היכלא, קרא את חתנו הגר"י אייכנשטיין שליט"א והעמידו בראשה. באותה עת, התמנה הגר"ר עקיבא זצ"ל לר"מ שיעור ב'.

מני אז היו הישיבה ור' עקיבא לגוף אחד, 'תרי רעין דלא מתפרשין'. בצילה חמד וישב, ובאוהלה היה ספון יומם ולילה. כל עוד היה מיקומה של הישיבה בשכונת מגוריו, רחביה-שערי חסד, כמעט לא יצא את כתליה. גם כאשר ברבות השנים עקרה ממקומה וקבעה את משכנה קודש בשכונת קטמון, איורה ר' עקיבא את בית מדרשה למושביו בטח. בשבתות היה מכתת את רגליו מביתו ברחביה לישיבה בקטמון וממנה לביתו וחוזר חלילה - בגשם הניתך ובכפור השלג, ברוח קדים ובשמש הקופחת. לעיתים, כאשר רעיתו הצדקנית תבל"ח חרדה לבריאותו, הצטרפה עימו ללוותו ולהשגיח מקרוב על צעדיו. לא די היה לו לר' עקיבא בעול עמלה של תורה שנשא על שכמו בכל כוחות נפש וגוף, אלא שמעתה הטיל על עצמו עול נוסף, אשר גם אליו התמסר עד תמצית: עול הרבצת התורה לתלמידים.

השיעור היה תמצית רוח; קשה לתאר כמה זהיר היה שלא למעול חלילה בתפקידו. הוא האמין בכל ליבו שיש לו אחריות שאין למעלה ממנה: עליו ללמד את בני יהודה קשת, ללמד את אצבעותיהם למלחמה - איך לעיין ביראשוניים, כיצד לדקדק בכל תג של דבריהם, איך לקנות דעת מדברי האחרונים' וכיצד לייקר את מילותיהם; איך להגדיר ואיך לנתח, כיצד לומר סברא ואיזו סברא יש להימנע מלומר. ועיקר העיקרים, היסוד והשורש: להחזיר בקרב תלמידיו כיצד שותים בצמא את דבריהם של כל רבותינו, מר' עקיבא ור' טרפון, ר' יהודה ור' מאיר, ועד ר' שמואל, ר' נחום והרב שך; כיצד עלינו לערוג על אפיקי מימיהם ולהתרפק על דברי תורתם.

כבר סיפרתי כמה היה מעורר אותנו על החובה לעמול על השיעורים. והנה, באמצע השיעור, עת מתלהט הויכוח על דבריו של הגר"ד פוברסקי זצוק"ל, שולף ר' עקיבא מחברת נוסנה בה כתב את שיעוריו של הגר"ד בימי עלומיו: "הנה, ר' דוד אמר זאת בנוסח כזה, במילים הללו... הלא אני כתבתי... אתם רואים? אני כתבתי את דבריהם של רבותיי, עמלתי לרדת לסוף דעתם והעליתי הכל על הכתב..."

ואנו ידענו: לא רק בין בתרי מחברותיו כתב ר' עקיבא את דברי רבותיו, כ"א גם על לוח לבבו חקקם כחותם, את חלבו ואת דמו נתן על קניין חכמתם.

מקורות: מתוך הספר לזכרו "יקר תפארת גדולתו" - ממה שסיפר תלמידו הרב אהרן דב פריימן; בני משפחת הגר"ע קיסטר זצ"ל כאן המקום להודות על עזרתם בהכנת המאמר תשוח"ח להם.

יהודי נתון למבחן תמידי

ואת כל העדה הקהילו ויתילדו על משפחותם לבית אבותם (א, יח)

הנבחה, מבחר כל היצורים, ולמרות זאת, למרות כל גאוותנו איננו סומכים ומאמינים בעצמנו בשום ענין ודבר.

הנהגה זו תמוהה ולא מתאימה לבעלי "אתה בחרתנו", ובכל זאת אלו הן מהיסודות הגדולים שאיננו מאמינים בהן בעצמנו, ואפילו התנא הקדוש רבי מאיר אמר לתלמידיו שישמרו אותו שלא ישאר לבדו עם בתו, וכן ר' טרפון אמה: "הזהרו בי מפני כלתי" (קדושין פ"א). כשניגשים בגישה כזאת, לא מתביישים לבוא לכל בית ובית בישראל ולברר על כשרותו גם אם המדובר הוא בצדיקי עולם.

זהו סוד השראת השכינה, שאינה שורה אלא על משפחות מיוחסות בישראל (קידושין ס"ט) שיהיה יחוס ברור וודאי. בכל יהודי צריכים להמצא שתי הכוחות יחד, מחד לדעת שהוא שייך לעם הנבחר ובו בחר השי"ת, ומאידך להעמיד עצמו במבחן וחשבון תמידי.

(דעת תורה; לתתך עליון)

עד השל"ה. והענין מבהיל מאד, שבאמת כל הצטיינותנו וגאוותנו היא ה"ויתילדו על משפחותם".

אלא שענין זה מופלא הוא, שכן נצייר לעצמנו איך שבאים לבתיהם של גדולי וצדיקי הדור ושואלים אותם, אולי ממזרי אתם, באים

**זהו סוד השראת השכינה,
שאינה שורה אלא על
משפחות מיוחסות בישראל**

לביתו של הגאון בעל החפץ חיים ושואלים אותו על כשרות לידתו, באים אצל הגר"א ודורשים על כשרותו, הלא בעינינו זה היה נראה חרפה, כך יעשה בישראל?

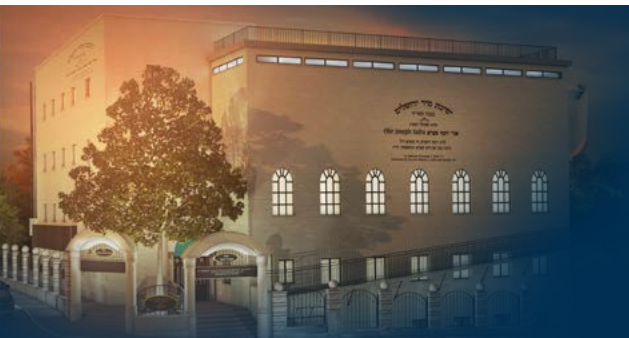
והנה בפרשתנו רואים שכל כלל ישראל נצטוו להעיד על כשרות לידתן של כל אחד ואחד מישראל, מהקטן שבהם עד הגדול שבגדולים, דבר זה מופלא מאד, מצד אחד אנחנו עם

"הביאו ספרי יחסיהם ועדי חזקת לידתם כל אחד ואחד להתייחס על השבט" (רש"י) "מפני חשש ממזרות" (אור החיים)

באחת השיחות סיפר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל לבני הישיבה, שבאותו השבוע קיבל הזמנה לשמחת נישואין, בהזמנה היה מפורט כל היחוס של החתן שהינו נין ונכד של זה ונין של זה וכדומה, דורות רבים מלפנים.

סיפר רבי ירוחם, ראשית מחשבתו היה תמיהה ואף היה בעיני לזרא, לשם מה עבורי לדעת את כל יחוס המשפחה, מהו הענין בפרסום הדבר, אבל לאחר התבוננות ראיתי שלא כן הדבר, אדרבה זאת היא באמת תהילת ישראל ותפארתם, לשמור ולפרסם יחוס המשפחות, וכן ידוע שהשל"ה הקדוש הזהיר בצוואתו את צאצאיו שלא ישאו ולא יתחתנו, רק עם משפחתם, ועד היום נמצאת משפחה אשר מייחסים עצמם דור אחר דור

לתרומה מהירה לחצו כאן

מוקד החזקת התורה
24 שעות ביממה
02-54109333